

Algemene Bijdragen

RICHTLIJNEN VOOR DE FINANCIËLE BOEKHOUDING VAN BOSBEDRIJVEN

[673.1]

door

J. H. BECKING en R. SEWANDONO

(Prae-advies voor de bijeenkomst van de Studiekring der Nederlandsche Boschbouw
Vereeniging op 27 en 28 November 1953)

§ 1. *Inleiding.* De financiële boekhouding van bosbedrijven wordt in het algemeen nog te veel beschouwd uitsluitend als een contrôlemiddel op inkomsten en uitgaven.

Een doelmatige boekhouding moet echter daarnaast een overzichtelijk beeld kunnen geven van de uitkomsten van het bedrijf, aangezien dit niet gemist kan worden voor de beoordeling of men met zijn beleid op de goede weg is.

Verder is het belangrijk, dat men uit de boekhouding de kostennormen leert kennen van de verschillende werkzaamheden en van de geproduceerde goederen. De tarieven van gelijksoortige ondernemingen moeten met elkaar vergeleken worden, teneinde mogelijke verspillingen direct te kunnen aantonen.

Bij het ontwerpen van een schema voor een dergelijke boekhouding zal men volledig rekening moeten houden met het bijzondere karakter van het bosbedrijf. Inkomsten en uitgaven moeten, vanuit een bosbouwkundig standpunt, op een beknopte en eenvoudige, doch logische wijze zijn gegroepeerd, waardoor de ontleding en statistische verwerking van de gegevens wordt vergemakkelijkt. Het opmaken van de verlies- en winstrekening, alsmede het samenstellen van de balans moet aangepast zijn aan de eigenaardigheden van het bedrijf.

In het volgende zal worden nagegaan op welke wijze dit doel kan worden bereikt.

§ 2. *De inkomsten.* In verband met het veelvuldig voorkomen in het bosareaal van stukken grond, die niet bestemd zijn voor het eigenlijke bosbedrijf, moet onderscheid gemaakt worden tussen de inkomsten uit het eigenlijke bosbedrijf en de inkomsten van niet voor bosbouw bestemde gronden.

Bij onze beschouwingen zullen we ons alleen bezighouden met de eerste groep van inkomsten. Deze kunnen worden onderscheiden in: exploitatie-inkomsten, dat zijn de baten, die voortvloeien uit de exploitatie van het bosbedrijf en kapitaalsinkomsten, dat zijn de opbrengsten, verkregen uit de verkoop van kapitaalsbestanddelen (grond, bos, productiemiddelen).

De exploitatie-inkomsten kunnen op hun beurt weer verdeeld worden in hoofdopbrengsten en bijopbrengsten.

De hoofdopbrengsten worden gevormd door de inkomsten uit het hoofdproduct. Voor het Nederlandse bosbedrijf is dit hout. Deze houtopbrengsten vormen verreweg het grootste gedeelte van de totale in-

komsten. Vaak bedraagt dit niet minder dan 90 à 95%. Het ligt dus voor de hand deze opbrengsten zo nauwkeurig mogelijk te ontleden, teneinde inzicht te krijgen van de resultaten van de door ons gevolgde verkooppolitiek.

Een eerste criterium voor deze ontleding van de houtopbrengsten is de onderscheiding naar de vorm, waarin het product wordt verkocht. Men kan onderscheiden: verkoop van hout op stam, geveld of bewerkt hout. Voor geveld hout zijn oogstkosten uitgegeven en voor bewerkt hout bovendien nog bewerkingskosten. Een vergelijking van de opbrengsten kan ons leren of de meerdere kosten voor oogst en bewerking wel worden goed gemaakt door een hogere prijs.

Een tweede criterium dat voor de analyse van de opbrengsten van hout van betekenis is, vormt de wijze van verkoop. Daarbij kunnen drie vormen optreden: openbare verkoop (met vrije mededinging), verkoop bij inschrijving (met beperkte mededinging) en onderhandse verkoop (zonder mededinging). Een vergelijking van de resultaten van deze drie wijzen van verkoop is eveneens een onmisbare grondslag voor het bepalen van de juiste verkooppolitiek.

Een derde criterium is de onderscheiding naar houtsoort en sortiment. Deze splitsing is van groot belang, omdat de opbrengst per m³ hiervan sterk afhankelijk is. In verband met het grote aantal houtsoorten en sortimenten is echter enige beperking bij deze splitsing noodzakelijk.

Wat de houtsoort betreft, is het gewenst onderscheid te maken tussen loofhout en naaldhout. Binnen deze hoofdgroepen worden dan de belangrijkste soorten afzonderlijk gehouden, terwijl de minder belangrijke samen genomen kunnen worden. Voor Nederland wordt de volgende splitsing in 7 groepen aanbevolen: eik, beuk, ander loofhout, groveden, lariks, douglas en ander naaldhout.

De splitsing volgens sortiment is uiteraard alleen mogelijk bij de verkoop van geveld hout, aangezien bij de verkoop op stam geen onderscheid wordt gemaakt in sortimenten. Voor de omstandigheden in Nederland zou men de volgende groepen kunnen onderscheiden: zwaar werkhout (zaag- en paalhout), licht werkhout (staak-, gerief- en mijnhout) en brand- en afvalhout.

Een vierde criterium zou nog kunnen zijn de herkomst van het verkochte hout, hetzij naar de aankappen, of globaler naar eindhak en dunning. Deze verdeling volgens herkomst zou echter zowel de uitvoering van de werkzaamheden in het bedrijf als de administratie belangrijk verzwaren, zonder dat daar voldoende belangrijke bedrijfseconomische voordelen tegenover staan en kan dus om praktische redenen beter vervallen.

De bijopbrengsten worden in de eerste plaats geleverd door de bosbijproducten als strooisel, vruchten, basten, groen enz.; plantsoen en zaden (contrapost kwekerij); akkergewassen (contrapost bosaanleg); verder de vergoeding voor het gebruik van gronden en van productiemiddelen (woningen, mobiele inventaris); honoraria voor bosbouwkundige adviezen; jachtpachten en diversen (wandel- en kampeervergunningen).

Deze bijopbrengsten vormen meestal slechts een bescheiden deel van de totale inkomsten. Het zou daarom eenvoudiger zijn daarvoor niet zo'n ver gaande splitsing door te voeren. Doch in verband met de wenselijkheid enkele van deze opbrengsten afzonderlijk te houden als contropost van bepaalde uitgaven, wordt aan bedoelde indeling de voorkeur gegeven.

Ten slotte krijgen we de kapitaalsinkomsten. Dit zijn opbrengsten van verkopen van kapitaalsbestanddelen, hetgeen uiteraard slechts zelden plaats heeft. In tegenstelling tot de exploitatie-inkomsten vormen zij dus geen eigenlijke baten. Zij brengen slechts een wijziging in de samenstelling van de kapitalen met zich mede. In verband met de afschrijvingen in de balans verdient het aanbeveling de kapitaalsinkomsten te splitsen in: grond, staande voorraad, vaste bedrijfsuitrusting en mobiele inventaris.

Overigens wordt voor de indeling van de inkomsten verwezen naar het als bijlage 1 bijgevoegde schema van rekeninghoofden. De hoofden van exploitatie-inkomsten zijn daarbij aangeduid met een enkele hoofdletter, die van de kapitaalsuitgaven met een dubbele. Voor een doelmatige analyse is het bovendien nodig bij de verschillende hoofden afzonderlijke werknissen te onderscheiden, zoals aangegeven op de coderhelft van het schema. Bij de boeking van de posten kan men een code gebruiken, gevormd door het nummer van het werk, letter van het rekeninghoofd en nummer van de onderverdeling, bijvoorbeeld 2B3 voor inkomsten uit openbare verkoop van brandhout.

§ 3. *De uitgaven.* In analogie met de verdeling van de inkomsten, dient hierbij onderscheid gemaakt te worden tussen de kosten voor het eigenlijke bosbedrijf en de kosten van niet voor bosbouw bestemde gronden.

Wij zullen ons alleen bezig houden met de uitgaven van de eerste groep. Deze kunnen worden gesplitst in de exploitatie-uitgaven, dat zijn de kosten voor de gewone exploitatie van het bosbedrijf en de kapitaalsuitgaven, dat zijn de kosten voor de uitbreiding van het bedrijf of de bedrijfsuitrusting.

In het schema (zie bijlage 2) worden de exploitatie-uitgaven weer met een enkele hoofdletter aangeduid, de kapitaalsuitgaven met een dubbele.

De exploitatie-uitgaven worden in verband met de aard van het bedrijf gesplitst in 5 natuurlijke hoofdgroepen; kosten voor bosverjonging; kosten voor bosverfzorging en -oogst; kosten voor onderhouden van de bedrijfsuitrusting; kosten voor de oogst van producten en algemeen exploitatie-onkosten. Daarnaast hebben we nog te maken met de volgende indirecte uitgaven: rente en afschrijving van de bedrijfsuitrusting, alsmede rente van grond- en houtvoorraadkapitaal.

Kosten voor bosverjonging.

Hieronder komen alleen de uitgaven voor de verjonging van bestaande bossen. De kosten voor de aanleg van nieuwe bossen op tevoren onbeboste terreinen worden beschouwd als uitgaven voor bosuitbreiding en dienen, evenals die voor areaalsuitbreiding, onder kapitaalsuitgaven te worden geboekt. De kosten voor bosverjonging zijn in Nederland bijzonder hoog, vaak bedragen zij meer dan f 1500 per ha. Het is daarom gewenst een goed inzicht te krijgen in de samenstelling van deze kosten, om te kunnen beoordelen waar besparingen mogelijk zijn. Deze kosten dienen over twee rekeninghoofden te worden verdeeld: Kwekerijen en Bosaanleg.

Voor de uitgaven voor Kwekerijen is het rekeninghoofd A ontworpen (zie schema bijlage 2). Dit rekeninghoofd is geheel bedoeld als hulp-rekening. Aan het einde van het boekjaar worden de kosten van geleverd plantsoen overgeschreven naar de betreffende objecten. Voor elke kwe-

kerij moet daarom een voorraadadministratie worden aangehouden. De verrekening geschiedt tegen kostprijs. Alleen bij levering aan derden zal een toeslag in rekening worden gebracht voor algemene kosten (inkomstenpost F2). De kwekerijkosten vormen in Nederland bovendien een belangrijk deel van de totale verjongingskosten (rond 25%). Daarom is het nuttig aan de ontleding van deze kosten de nodige aandacht te wijden. Voor de onderverdeling wordt verwezen naar het bijgevoegde schema. Iedere kwekerij krijgt een eigen werknummer. De aanduiding van de uitgaven kan evenals bij de inkomsten, geschieden door een code of boekingsformule, bijvoorbeeld 2A2: inkoop van meststof voor kwekerij Nr 2.

Voor de uitsplitsing van de uitgaven voor Bosaanleg wordt verwezen naar het rekeninghoofd B van het schema in bijlage 2. Ieder object krijgt een eigen werknummer. Om een te grote versnippering tegen te gaan, wordt voorgesteld de cultuurobjecten in het algemeen niet kleiner te nemen dan 1 ha. Voor de berekening van de aanlegkosten is het noodzakelijk, dat het stadium van de bosaanleg na een zekere periode wordt afgesloten. Latere kosten, zoals voor vrijstellen, snoeien enz. kunnen onder het hoofd C: Bosverzorging en -bescherming worden geboekt. Over het algemeen zal een aanlegtermijn van 3 jaren voldoende zijn; 1e jaar voor grondbewerking, 2e jaar voor beplanting of bezaaïing en 3e jaar voor inboeten en verdere afwerking. Als jaar van aanleg kan dan het middelste jaar worden aangenomen. Verder wordt het wenselijk geacht de uitgaven voor de onderplanting van oudere plantsoenen eveneens onder dit rekeninghoofd te boeken, in verband met de tamelijk hoge kosten, welke meestal daaraan verbonden zijn. Deze uitgaven worden ook opstandsgewijs geregistreerd. Om ze te onderscheiden van de gewone gevallen van bosaanleg, krijgen ze een aparte serie werknummers.

Kosten voor bosverzorging en -bescherming.

Hieronder vallen alle uitgaven, die betrekking hebben op het onderhoud en de bescherming van de bossen, nadat de termijn voor aanleg is afgesloten. De boeking geschiedt voor de gehele boswachterij tegelijk. Voor de ontleding van deze uitgaven wordt verwezen naar het bijgevoegde schema (bijlage 2, rekeninghoofd C).

Kosten voor onderhoud van de bedrijfsuitrusting.

Deze kosten kunnen worden onderscheiden in de kosten voor het onderhoud van de vaste bedrijfsuitrusting en die voor de exploitatie en het onderhoud van de mobiele inventaris. In het schema zijn zij onder afzonderlijke rekeninghoofden gebracht.

Bij de kosten voor het onderhoud van de vaste bedrijfsuitrusting worden de uitgaven voor wegen en waterlopen, dienstwoningen, bedrijfsgebouwen en bedrijfsregeling afzonderlijk geregistreerd. Voor de verdere onderverdeling kan worden verwezen naar het bijgevoegde schema (bijlage 2, rekeninghoofd D). Opgemerkt wordt, dat bij de onderhoofden een post rente en afschrijving is opgenomen, aangezien dit noodzakelijk is om tot vergelijkbare kostencijfers te komen. Vaak wordt immers bij deze werken gebruik gemaakt van diensten door derden. Ook deze uitgaven worden per boswachterij geboekt.

Bij de kosten voor exploitatie en onderhoud van de mobiele inventaris (zie rekeninghoofd E) wordt onderscheid gemaakt tussen de uitgaven voor vervoermiddelen, trekkracht, werktuigmachines, kantoorinventaris en andere inventaris. Bij de eigenlijke splitsing van de uitgaven wordt een

apart onderhoofd „personeel” onderscheiden voor werkkrachten, die speciaal zijn tewerk gesteld voor de bediening van de hier bedoelde vervoermiddelen, machines en werktuigen. Bovendien is hier om de zelfde redenen als bij het vorige rekeninghoofd een post opgenomen voor rente en afschrijving. Ook de uitgaven van dit hoofd kunnen per boswachterij worden geboekt. Dit rekeninghoofd is bedoeld als hulprekenaar. Voor het einde van het boekjaar worden de uitgaven overgeschreven naar de juiste hoofden, waarvoor arbeid is verricht. Voor dit doel is dus een speciale boekhouding van de verrichtingen van de mobiele inventaris nodig.

• Kosten voor oogst van producten.

• Bij de oogstwerkzaamheden kunnen zich twee fasen voordoen. De eerste phase omvat het vellen, uitsnoeien, korten en schillen van de stammen en het uitslepen daarvan naar de dichtstbijzijnde afvoerweg, waar zij worden gekaveld. In vele gevallen wordt het hout direct op deze plaats verkocht, zodat de oogstwerkzaamheden zich beperken tot deze eerste phase.

• Soms gaat de bemoeienis van het bosbeheer met betrekking tot de opwerking van het hout nog een stap verder. Het ruwe gevelde hout van de verschillende vakken wordt getransporteerd naar een houtmagazijn of stapelplaats, waar het verder wordt verzaagd en bewerkt (eventueel geconserveerd) tot sortimenten, die gemakkelijk aftrek vinden bij verschillende consumenten (mijnbedrijven, papierfabrieken, bouwaannemers). Dit is dan de tweede phase, waarmede het bosbedrijf zich dus begeeft op het terrein van de houthandel.

• In sommige landen de bemoeienis van het bosbedrijf met betrekking tot de opwerking van het hout nog verder en worden ook functies van de houtindustrie overgenomen. Met deze mogelijkheid behoeft men echter in Nederland geen rekening te houden.

• Voor de eerste phase is ontworpen het rekeninghoofd F: Aankap en uitsleep. Voor de onderverdeling wordt verwezen naar het bijgevoegde schema. Het is wenselijk iedere leegkap en lichte een eigen werknummer te geven. Voor de dunningen is dit niet mogelijk, zodat zij complexgewijs moeten worden geregistreerd.

• De uitgaven, die betrekking hebben op de tweede phase van oogstwerkzaamheden worden geboekt onder het rekeninghoofd G: Transport en verdere bewerking. Voor de onderverdeling wordt weer verwezen naar het bijgevoegde schema. Evenals bij rekeninghoofd E is het ook hier gewenst een apart onderhoofd „personeel” te onderscheiden voor werkkrachten, die speciaal met stapelplaatswerkzaamheden zijn belast. Iedere stapelplaats krijgt een eigen werknummer.

• De algemene exploitatie-kosten.

• Deze uitgaven worden verdeeld over twee rekeninghoofden, t.w. Beheer en Administratie enerzijds en Sociale lasten anderzijds.

• Voor de onderverdeling van het rekeninghoofd H: Beheer en Administratie wordt verwezen naar het bijgevoegde schema. Als werk kan de gehele houtvesterij worden genomen. Onder dit hoofd wordt al het personeel verantwoord, dat met een algemene taak bij de uitvoering en het toezicht is belast. Het is wenselijk het personeel te onderscheiden in hoger, middelbaar en lager personeel, om de doelmatigheid te beoordelen van de wijze van tewerkstelling en taakverdeling van de tot deze groepen behorende personen binnen het kader van het vigerende beheerssysteem.

Het andere hoofd I: Sociale lasten heeft geheel het karakter van een hulprekening, aangezien alle hieronder geboekte uitgaven aan het einde van het jaar moeten worden overgeschreven naar de eigenlijke werken. Ook voor dit rekeninghoofd kan de houtvesterij als boekingsseenheid dienen.

Ten slotte hebben we nog te maken met de indirecte kosten. Dit zijn de kosten verbonden aan rente en eventuele afschrijving van het in het bedrijf gestoken kapitaal. Dit kapitaal is te onderscheiden in vast kapitaal (grond, staande houtvoorraad, bedrijfsuitrusting) en vlottend kapitaal (kasmiddelen, producten- en magazijnvoorraden, saldo debiteuren en crediteuren). Van de vaste bedrijfsuitrusting worden rente en afschrijving aan het einde van het boekjaar geheel op de directe kosten bijgeschreven. Het vlottend kapitaal, dat nodig is om het bedrijf op gang te houden, gaat direct over in het product. We houden dus bij het bosbedrijf alleen nog de rente van het grond- en staande houtvoorraadkapitaal over. Tot de eigenaardigheden van het bosbedrijf behoort, dat voor dit laatstgenoemde kapitaal geen afschrijving nodig is, doordat het niet onderhevig is aan slijtage en verouderen en bovendien in de loop der jaren zelfs nog een zekere duurteaanwas vertoont.

De kapitaalsuitgaven.

Bij de onderverdeling van de kapitaalsuitgaven heeft men rekening te houden met de verschillende vermogensbestanddelen, waarop zij moeten worden overgeschreven. In verband daarmee is onderscheid gemaakt tussen: AA. aankoop en ontginning van nieuw areaal, BB. uitbreiding bebossing. CC. uitbreiding of vernieuwing vaste bedrijfsuitrusting en DD. uitbreiding of vernieuwing mobiele inventaris. Voor de onderverdeling kan worden verwezen naar het bijgevoegde schema.

§ 4. *Resultatenrekening en balans.* Bij de bedrijfsboekhouding is het gebruikelijk, dat jaarlijks een inventaris wordt opgemaakt van de bezittingen en schulden van het bedrijf voor het opstellen van de verlies- en winstrekening en de balans. Deze jaarlijkse inventarisatie is echter bij het bosbedrijf niet mogelijk.

Tot de bezittingen van het bosbedrijf behoren de grond, de staande houtvoorraad, de bedrijfsuitrusting en de vlottende middelen. De jaarlijkse herinventarisatie van de bedrijfsuitrusting en de vlottende middelen zal bij het bosbedrijf geen andere bezwaren met zich mede brengen dan bij alle andere bedrijven. Ook de jaarlijkse herwaardering van de grond zal geen onoverkomelijke moeilijkheden geven. Anders is het echter gesteld met de herinventarisatie van de staande houtvoorraad. Dit is een dergelijk omvangrijk, tijdrovend en kostbaar werk, dat het onmogelijk ieder jaar kan plaats vinden. In de praktijk geschiedt een nieuwe inventarisatie van de staande houtvoorraad meestal eenmaal om de tien jaren bij de herziening van het bedrijfsplan. Een definitieve verlies- en winstrekening zal dus daarom ook slechts eens om de tien jaren kunnen worden opgemaakt. Dit feit zal men moeten aanvaarden bij het bosbedrijf. Voor de tussenliggende jaren zal men voor de afsluiting van de boeken naar een oplossing moeten zoeken, waarbij genoeg moet worden genomen met een voorlopige resultatenrekening en een voorlopige balans.

Voor het opmaken van de resultatenrekening is als bijlage 3 een ontwerp bijgevoegd. Hierin zijn de lasten en baten van het bedrijf opgenomen.

Tot de lasten behoren: 1e. de kosten van bosverjonging; 2e. de algemene beheers- en onderhoudskosten, gevormd door de uitgaven voor bosverzorging en -bescherming, onderhoud vaste bedrijfsuitrusting en beheer en administratie; 3e. de oogstkosten, gesplitst volgens aankap en uitsleep en transport en verdere bewerking. Deze drie groepen vormen te samen de directe productiekosten. Tot de lasten behoort verder: 4e. de rente van grond- en houtvoorraadkapitaal. Tot de baten behoren: 1e. de hoofdobbrengsten, gesplitst volgens hout op stam, geveld en bewerkt hout; 2e. de bijopbrengsten; 3e. de waardevermeerdering ten opzichte van het begin van het boekjaar van de productenvoorraden, onderverdeeld naar kwekerijproducten, geveld hout en bewerkt hout.

Het verschil tussen baten en lasten is het saldo van de resultatenrekening, waarin naast de ondernemerswinst ook nog kapitaalsbestanddelen kunnen zitten, wanneer meer dan de aanwas is gekapt. Dit zal men echter pas eens om de tien jaren met de nodige betrouwbaarheid kunnen constateren. Voor de tussenliggende jaren wordt daarom eenvoudigheidshalve dit saldo voorlopig geheel afgeschreven van het kapitaal van de houtvoorraad.

Voor het opmaken van de balans wordt verwezen naar het als bijlage 4 opgenomen ontwerp. Hierin zijn activa en passiva vermeld.

Onder de activa worden opgenomen de verschillende bedrijfsbezittingen, zoals: 1e. de bossen, gesplitst in grond en staande houtvoorraad. De waarde van de bossen wordt eens om de tien jaren vastgesteld bij de herziening van het bedrijfsplan. Uit deze herinventarisatie blijkt in hoeverre samenstelling en grootte van de staande houtvoorraad sedert de vorige opname is gewijzigd. Tegelijk kan dan een eventuele duurte-aanwas van grond en staande houtvoorraad in rekening worden gebracht. Afschrijving op deze kapitalen behoeft om reeds eerder genoemde redenen niet te geschieden. Wel moet rekening worden gehouden met eventuele mutaties als gevolg van aankoop of verkoop, dan wel door bebossing van voordien onbeboste terreinen. Verder zal het saldo van de resultatenrekening ieder jaar voorlopig moeten worden afgeschreven van de waarde van de staande houtvoorraad.

Onder de activa valt voorts: 2e. de bedrijfsuitrusting, onderscheiden in vaste bedrijfsuitrusting en mobiele inventaris. Op het hierin gestoken kapitaal zal moeten worden afgeschreven wegens slijtage en verouderen. Ook zal rekening moeten worden gehouden met eventuele tussentijdse wijzigingen door aankoop, aanleg, nieuwbouw of verkoop van bedrijfsuitrusting.

Ten slotte komen onder de activa nog: 3e. de productenvoorraden, gesplitst in kwekerijproducten, geveld hout (bosvoorraden) en bewerkt hout (stapelplaatsvoorraden); 4e. magazijngoederen; 5e. geldmiddelen, gespecificeerd volgens kas, giro en bank en 6e. de debiteuren.

Onder de passiva komen: 1e. het vaste kapitaal, belegd in de bossen en de bedrijfsuitrusting; 2e. het vlottend kapitaal; 3e. de crediteuren; 4e. (eventueel) het reservefonds en 5e. het saldo van de resultatenrekening. In het eventueel te stichten reservefonds kan men een deel beleggen van incidenteel hoge saldi, verkregen bij hoogconjunctuur of door noodzakelijke vellingen boven de vastgestelde état.

§ 5. *Slotopmerkingen.* In het voorgaande is getracht een geschikt schema te vinden voor de boekhouding van een bosbedrijf.

Voor dit doel is een rekeningenstelsel ontworpen met een zodanige groepering en ontleding van inkomsten en uitgaven, dat hierop een bruikbare bedrijfsstatistiek kan worden gebaseerd.

De herinventarisatie van de staande houtvoorraad is een dergelijk omvangrijk, tijdrovend en kostbaar werk, dat dit slechts eens om de tien jaren kan worden gedaan bij de herziening van het bedrijfsplan. In verband daarmee zal men er zich bij moeten neerleggen, dat bij het bosbedrijf slechts eens om de tien jaren een definitieve verlies- en winstrekening wordt opgemaakt. Voor de tussenliggende jaren zal men zich moeten behelpen met een voorlopige resultatenrekening en een voorlopige balans.

In deze beschouwingen zijn slechts richtlijnen gegeven voor een bedrijfsboekhouding. De uitwerking van de boekhoudkundige details, alsmede het ontwerpen van de nodige formulieren, zal alsnog moeten worden verzorgd door daarvoor deskundige personen. Daarbij zal dan ook nog de nodige aandacht moeten worden besteed aan verschillende, hierop aansluitende hulpadministraties, o.a. voor de kwekerijen, de verrichtingen van de mobiele inventaris, de bos- en stapelplaatsvoorraden en de magazijngoederen.

Bijlage 1

REKENINGSHOOFDEN VOOR DE INKOMSTEN VAN EEN BOSBEDRIJF

I. Exploitatie-inkomsten

A. Verkoop van hout op stam

1. eik	1. openbare verkoop (m ³ , gllds)
2. beuk	2. verkoop bij inschrijving (m ³ , gllds)
3. ander loofhout	3. onderhandse verkoop (m ³ , gllds)
4. grove den	
5. douglas	
6. lariks	
7. ander naaldhout	

B. Openbare verkoop van geveld hout

1 t/m 7 conform A	1. zaag- en paalhout (m ³ , gllds)
	2. staak-, gerief- en mijnhout (m ³ , gllds)
	3. brand- en afvalhout (m ³ , gllds)

C. Verkoop bij inschrijving van geveld hout

1 t/m 7 conform A	1 t/m 3 conform B

D. Onderhandse verkoop van geveld hout

1 t/m 7 conform A	1 t/m 3 conform B

E. Verkoop van bewerkt hout

1 t/m 7 conform A	1 t/m 3 conform B

F. Bijopbrengsten van het bosbedrijf

1 t/m —	1. opbrengst bosbijproducten
elke boswachterij	2. opbrengst plantsoen en zaden
	3. opbrengst akkergewassen
	4. vergoeding gebruik gronden
	5. vergoeding gebruik woningen en wegen
	6. vergoeding gebruik mobiele inventaris
	7. vergoeding voor adviezen en algemene onkosten
	8. jachtpacht

II. Kapitaalsinkomsten

AA. Verkoop van bedrijfsbezittingen

1 t/m —
elke boswachterij | 1. gronden
2. staande houtvoorraad
3. vaste bedrijfsuitrusting
4. mobiele inventaris. |
|------------------------------|--|

Bijlage 2

REKENINGSHOOFDEN VOOR DE UITGAVEN VAN EEN BOSBEDRIJF

1. Exploitatie-uitgaven

A. Kwekerijen

1 t/m —
elke kwekerij | 1. zaad en plantsoen
2. meststoffen en bestrijdingsmiddelen
3. andere materialen
4. gereedschappen en werktuigkosten
5. arbeidslonen en sociale lasten |
|--------------------------|--|

B. Bosaanleg

1 t/m — <i>nieuwe aanleg</i>
elk cultuurobject	1. grondbewerking en drainage
a. aannemingssom
b. materialen
c. gereedschappen en werktuigkosten
d. arbeidslonen en sociale lasten
50 t/m — <i>onderplantingen</i>
elk onderplantingsobject	2. bemesting
a. meststoffen
b. gereedschappen en werktuigkosten
c. arbeidslonen en sociale lasten
	3. bezaaiing en beplanting
a. zaad en plantsoen
b. gereedschappen en werktuigkosten
c. arbeidslonen en sociale lasten.
	4. omrastering en isolatie
a. materialen
b. gereedschappen en werktuigkosten
c. arbeidslonen en sociale lasten

C. Bosverzorging en bescherming

1 t/m —
elke boswachterij | 1. zaad en plantsoen
2. materialen
3. gereedschappen en werktuigkosten
4. arbeidslonen en sociale lasten
a. inboeten, dunnen
b. opsnoeien
c. brandbescherming en bestrijding
d. ziekten en plagen
e. natuurbescherming |
|------------------------------|--|

D. Onderhoud vaste bedrijfsuitrusting

1 t/m —
objecten te rangschikken naar
a. wegen en waterlopen
b. woningen
c. bedrijfsgebouwen
d. bedrijfsregeling | 1. materialen
2. gereedschappen en werktuigkosten
3. arbeidslonen en sociale lasten
4. diensten door derden
5. rente en afschrijving |
|---|--|

E. Exploitatie en onderhoud mobiele inventaris

1 t/m —

- objecten te rangschikken naar
- a. vervoermiddelen
 - b. trekkracht
 - c. werktuigmachines
 - d. kantoorinventaris
 - e. andere inventaris

1. Personeel
 - a. salarissen en buitengew. beloningen en sociale lasten
 - b. reiskosten
2. materialen
3. gereedschappen
4. arbeidslonen en sociale lasten
5. diensten door derden
6. rente en afschrijving

F. Aankap en uitsleep

1 t/m —

- elke leegkap en lichting,
dunning complexgewijs

1. vellen, uitsnoeien, korten
 - a. materialen
 - b. gereedschappen en werktuigkosten
 - c. diensten door derden
 - d. arbeidslonen en sociale lasten
2. uitsleep en kavelen
 - a t/m d conform 1

G. Transport en verdere bewerking

1 t/m —

- elke centrale stapelplaats

1. Personeel
 - a. salarissen, buitengewone beloningen en sociale lasten
 - b. reiskosten
2. Transport
 - a. materialen
 - b. gereedschappen en werktuigkosten
 - c. diensten door derden
 - d. arbeidslonen en sociale lasten
3. Bewerking
 - a t/m d conform 2
4. Opslag en aflevering
 - a t/m d conform 2

H. Beheer en Administratie

1. de houtvesterij

1. Personeelskosten
 - a. hoger personeel (salarissen en buitengewone beloningen en sociale lasten)
 - b. middelbaar personeel id.
 - c. lager personeel id.
 - d. dienstkleding
2. Reiskosten
 - a. vervoer in eigen dienst
 - b. reisdeclaraties en toelagen
3. Kantooruitgaven
 - a. porti, telegrammen, telefoon, vrachten
 - b. schrijfbehoeften en drukwerk
 - c. boeken en lidmaatschappen
 - d. kantoorhuur, licht, water, verwarming
 - e. onderhoud, rente en afschrijving kantoorinventaris
4. Algemene onkosten
 - a. belastingen
 - b. wegen en waterschapslasten
 - c. subsidies
 - d. verzekeringen
 - e. kosten, rente en afschrijving vlootende middelen
 - f. aandeel directiekosten (accountants controle)
 - g. diversen (verkoopkosten, advertenties, commissielonen)

I. Sociale lasten

1. de houtvesterij

1. Personeel
 - a. ouderdomsverzekering
 - b. ziekteverzekering
 - c. ongevallenverzekering
2. Onproductieve arbeidskosten
 - a. vacantie-, feest-, snipper- en klein verzuimdagen
 - b. onwerkbaar weer
 - c. fietsengelden
 - d. kosten werkketen
 - e. wettelijke bijdragen.

II. Kapitaalsuitgaven

AA. Aankoop en ontginning van nieuw areaal

1 t/m —

elk object

1. Koopsom en bijkomende kosten
2. Ontginning
 - a. aannemingssom
 - b. materialen
 - c. gereedschappen en werktuigkosten
 - d. arbeidslonen en sociale lasten

BB. Uitbreiding bebossing

1 t/m —

elk object

1. Grondbewerking en drainage
 - a. aannemingssom
 - b. materialen
 - c. gereedschappen en werktuigkosten
 - d. arbeidslonen en sociale lasten
2. Bemesting
 - a. meststoffen
 - b. gereedschappen en werktuigkosten
 - c. arbeidslonen en sociale lasten
3. Bezaaiing en beplanting
 - a. zaaiing en beplanting
 - b. gereedschappen en werktuigkosten
 - c. arbeidslonen en sociale lasten
4. Omrastering en isolatie
 - a. materialen
 - b. gereedschappen en werktuigkosten
 - c. arbeidslonen en sociale lasten

CC. Uitbreiding of vernieuwing vaste bedrijfsuitrusting

1 t/m —

elk object, geclassificeerd naar :

- a. wegen en waterlopen
- b. woningen
- c. bedrijfsgebouwen
- d. bosbedrijfsregeling

1. Aannemingssom
2. Materialen
3. Gereedschappen en werktuigkosten
4. Arbeidslonen en sociale lasten

DD. Uitbreiding of vernieuwing van de mobiele inventaris

1 t/m —

naar objecten geclassificeerd naar :

- a. vervoermiddelen
- b. trekkracht
- c. werktuigmachines
- d. kantoorinventaris
- e. andere inventaris

1. Koopsom
2. Diversen.

RESULTATENREKENING VAN HET BOSBEDRIJF

Bijlage 3

300

Lasten			Baten		
1. Kosten voor bosaanleg (B)		—	1. Hoofdopbrengsten		
2. Algemene beheers- en onderhoudskosten			a. hout op stam (A)	—	
a. bosverzorging en -bescherming (C)	—		b. geveld hout (B, C, D)	—	
b. onderh. vaste bedrijfsuitr. (D)	—		c. bewerkt hout (E)	—	—
c. beheer en administratie (H)	—	—	2. Bijopbrengsten (F)		—
3. Oogstkosten			3. Vermeerdering waarde productenvoorraden		
a. aankap en uitsleep (F)	—		a. kwekerijproducten	—	
b. transport en verdere verwerking (G)	—	—	b. geveld hout	—	
			c. bewerkt hout	—	—
Subtotaal I: Directe productiekosten		—	/		
4. Rente grond- en houtvoorraadkapitaal		—			
Subtotaal II: Indirecte productiekosten		—			
5. Saldo resultatenrekening		—			
Totaal generaal		—	Totaal generaal		—

BALANS VAN HET BOSBEDRIJF

Bijlage 4

Activa				Passiva		
1. Bossen				1. Vast kapitaal		—
a. grond	—					
b. staande houtvoorraad	—		—			
2. Bedrijfsuitrusting						
	Aanschafw.	Afschrijving				
a. vaste bedrijfsuitrusting	—	—	—			
b. mobiele inventaris	—	—	—			
Subtotaal productiemiddelen			—			
3. Productievoorraden				1. Vast kapitaal		—
a. kwekerijproducten	—		—	2. Vlottend kapitaal		—
b. geveld hout	—		—	3. Crediteuren		—
c. bewerkt hout	—		—	4. Reservefonds		—
4. Magazijngoederen			—	5. Saldo resultaatrekening		
5. Geldmiddelen				a. af te schrijven op houtvoorraad	—	
a. kas	—		—	b. bij te schrijven op reservefonds	—	—
b. giro	—		—			
c. bank	—		—			
6. Debiteuren			—			
Subtotaal vlottende middelen			—			—
Totaal generaal			—	Totaal generaal		—